

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE EDUCAȚIE PARENTALĂ „PĂRINȚI EDUCAȚI, COPII FERICIȚI”

2022-2030

DOCUMENT DE LUCRU

Introducere	3
Capitolul 1. Informații generale relevante	4
Capitolul 2. Priorități, politici și cadru juridic existent	14
Capitolul 3. Definirea problemelor	16
Capitolul 4. Obiective	19
Capitolul 5. Principii generale	19
Capitolul 6. Direcții de acțiune	200
Capitolul 7. Rezultate ale politicilor publice (outcome)	222
Capitolul 8. Rezultate ale acțiunilor (output)	243
Capitolul 9. Indicatori	254
Capitolul 10. Implicații bugetare	265
Capitolul 11. Implicații legislative	286
Capitolul 12. Activități de monitorizare și evaluare	287
Capitolul 13. Etapele ulterioare și instituții responsabile	297

Introducere

Educația parentală reprezintă ansamblul de programe, servicii și resurse destinate părinților, reprezentanților legali, persoanelor în grija cărora se află copilul, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au și de a le îmbunătăți competențele parentale. Obiectivul principal al activităților de educație parentală este de a-i conștientiza pe părinți, reprezentanți legali, persoane în grija cărora se află copilul cu privire la importanța rolului pe care îl au în susținerea creșterii și dezvoltării acestuia, pentru ca aceștia să-și amelioreze și să dobândească unele cunoștințe, atitudini, practici de îngrijire și educație în conformitate cu recomandările psiho-pedagogiei moderne. Educatorul parental este profesionistul care poate avea o pregătire inițială în domeniul socio-uman sau medical (educatori, profesori, medici, asistenți sociali, asistenți medicali, psihologi etc.) și care a participat la un program de formare specializată în domeniul educației parentale.

În ultimii ani, în România, a fost promovată o atitudine pozitivă față de educația parentală prin diferite inițiative care au avut ca scop dezvoltarea abilităților (mai ales prin servicii de informare) și a competențelor parentale (prin proiecte pilot de educație a părinților). În general, acestea sunt adresate părinților cu copii de vârstă mică și cu adolescenți (oferite de personal medical, educativ sau social).

Având în vedere interesul național și european pentru asigurarea egalității de șanse tuturor copiilor, indiferent de statutul socio-economic al familiei, de mediul de rezidență, etnie, sex, este necesară crearea unui cadru extern familiei de pregătire, sprijinire, educare, consiliere a părinților sau a reprezentanților legali ai copiilor și viitorilor părinți.

În țara noastră, mortalitatea infantilă, sărăcia, malnutriția, slaba informare a părinților din medii dezavantajate privind creșterea și îngrijirea copiilor, rata crescută a abandonului școlar, fenomenul părinților plecați la muncă în străinătate, numărul crescut al carcinilor în rândul adolescentelor, căsătoriile timpurii în comunitățile sărace, marginalizate, numărul crescut al copiilor abuzați, neglijăți, exploatați reprezintă probleme grave care afectează un număr semnificativ de copii și familiile acestora.

Strategia națională „Părinți educați, copii fericiți” are ca fundament considerentul că instituțiile statului pot sprijini și ajuta în îngrijirea și creșterea copiilor prin educarea tinerilor și a membrilor familiei, reprezentanților legali ai copiilor, învățarea pe tot parcursul vieții fiind un element cheie al modernizării societății românești.

Schimbarea așteptărilor sociale în ceea ce privește comportamentele părinților față de copiii lor pune o presiune suplimentară asupra părinților, aceștia din urmă fiind adesea prinși între exigențele uneori contradictorii ale mediului profesional și cel familial. Prin intermediul educației parentale, copiii sunt ajutați, în mod indirect, să devină independenți, să manifeste empatie, să-și operaționalizeze competențele cognitive și socio-emoționale, să fie responsabili și să aleagă modele corecte, să facă alegeri inteligente și să se implice în procesul de luare a deciziilor în ceea ce îi privește, ca de exemplu prin încurajarea participării copiilor în organizațiile de elevi care îi reprezintă.

Din perspectiva unei analize sistemice, *educația parentală apare ca un element al sistemului de educație*, fiind, în același timp, și o dimensiune a educației permanente. Deoarece educația adulților, cu excepția unor programe de promovare profesională, nu poate deveni obligatorie, ea trebuie să se adapteze nevoilor diferitelor categorii de adulți și să acorde celor ce studiază condiții de autoeducație și autoevaluare, de alegere a conținuturilor și metodelor, a locului și timpului de învățare. Părinții dar și viitorii părinți sunt, din nou, aceia care au nevoie de cât mai multă flexibilitate, dinamism și adaptabilitate a sistemului de educație la cerințele și nevoile lor, generate de contextele imediate, dar și de cele globale, în care trăiesc și cărora trebuie să le facă față. Părinții au nevoie să-și însușească gama unor competențe de interrelaționare socială, astfel încât să știe cum să răspundă nevoilor emoționale, școlare, sociale ale copiilor, cum să comunice eficient cu copiii și alți părinți, cum să interacționeze cu instituțiile educaționale, cum să-și protejeze copiii împotriva pericolelor și să le ofere îngrijire medicală corespunzătoare.

În ultimele decenii, *statutul și rolul de părinte*, cuprinzând atribuții de natură fizică, psihică, socială, culturală și economică, au evoluat, sub influența dezvoltării tehnologice și informaționale a întregii lumi și a diversificării modelelor educaționale, adăugând mereu, noi competențe și abilități. Cu toate acestea, reușita

educației nu depinde numai de părinți și de capacitatea acestora de a exersa aceste competențe multiple, ci și de voința instituțiilor chemate să valideze și să valorizeze *responsabilitățile și autoritatea parentală*, de a fi alături de părinți și de a-i susține în misiunea lor educativă în contextul învățării permanente, al învățării de-a lungul întregii vieți.

Susținerea inițierii, *formării și dezvoltării competențelor parentale* devine una dintre misiunile pe care statul trebuie să și le asume, dacă dorim ca educația copiilor și tinerilor să devină o acțiune coerentă, eficientă și care să ofere șanse egale tuturor. A susține părinții în *interesul superior al copilului* înseamnă, pe de o parte, a crea o cultură bazată pe dialog, cunoaștere și participare și a facilita cooperarea între profesioniști, părinți și autorități publice, care contribuie la educația și dezvoltarea copilului, pe de altă parte.

Exemplele din alte state arată că politicile care privesc inițierea, formarea și dezvoltarea competențelor parentale trebuie să pornească de la *respectarea modelelor familiale și educaționale* existente în realitate, fără a impune modele unice considerate ideale. De asemenea, aceste politici trebuie să încurajeze părinții să analizeze, să înțeleagă și, eventual, să propună alternative sau să transforme aceste modele conform nevoilor copilului și ale familiei.

Strategia națională de educație parentală consideră educația permanentă punctul său central și vizează îndeosebi perfecționarea dezvoltării personale, sociale și profesionale pe durata întregii vieți, în scopul îmbunătățirii calității vieții, atât a indivizilor, cât și a colectivității lor.

Capitolul 1. Informații generale relevante

1. Societatea contemporană, caracterizată de schimbări rapide, **crează provocări** noi pentru copii în raport cu care părinții pot fi nepregătiți – proces care atrage după sine nevoia de a achiziționa cunoștințe, deprinderi și valori pe toată durata vieții. Din această perspectivă, educația părinților este un tip de *educație atât formală, cât și non-formală* care își propune (ca parte integrantă a educației permanente) *sprijinirea familiilor atât în ceea ce privește atât îmbunătățirea cunoștințelor, abilităților cât și competențelor parentale*.
2. La nivel internațional, modificarea așteptărilor sociale față de comportamentele părinților în raport cu proprii copii pune o presiune suplimentară asupra părinților. *Serviciile de sprijinire a părinților*, ca parte integrantă a politicilor de sprijinire a familiilor, sunt fundamentate pe faptul că sprijinirea și consilierea părinților conduc la îmbunătățirea comportamentelor și rezultatelor copiilor.
3. *Stilurile parentale dezvoltate cultural au efecte importante asupra dezvoltării potențialului copilului* (asupra comportamentelor prosoziale, managementului eficient al riscurilor la care sunt expuși, rezultatelor școlare, încrederii în sine și în ceilalți, acceptării necondiționate, comunicării asertive a sentimentelor etc.). De exemplu, stilurile parentale bazate pe o abordare proactivă și deschiderea față de nevoile copilului (*parental responsiveness*) și pe cerințe pozitive (*parental positive demandingness*) au un efect pozitiv asupra dezvoltării inteligenței emoționale la copii, iar *disciplina punitivă* este corelată cu un nivel scăzut al inteligenței emoționale la copii și adolescenți, acompaniată de cele mai multe ori de comportamente negative, cum ar fi: consum de alcool, stimă de sine scăzută, rezultate școlare scăzute¹, comportamente deviante, depresie și anxietate² etc.

¹ Alegre, A. (2011). Parenting Styles and Children's Emotional Intelligence. What do We Know? *The Family Journal*, 19(1), 56-62.

² Barber, B.K. (1996). Parental Psychological Control: Revisiting a Neglected Construct. *Child Development*, 67, 3296-3319.

4. Stilurile parentale pot fi educate, învățate, ajustate și adaptate în funcție de nevoile copilului. Un stil parental pozitiv presupune practici parentale, care pot fi învățate și exersate de către părinți, pentru supervizarea și monitorizarea copilului, creșterea autonomiei și controlul comportamentelor copilului³, construirea unor așteptări realiste față de copil⁴ etc. Un comportament parental pozitiv acompaniat de un control moderat sunt asociate cu rezultate pozitive asupra dezvoltării, rezultatelor școlare, stării de sănătate sau integrării sociale a copiilor⁵.
5. Contextul familiei, și modul în care părinții sunt implicați în educația și îngrijirea copiilor influențează în mod esențial dezvoltarea acestora⁶, rezultatele școlare, starea de sănătate, interacțiunile acestora cu ceilalți⁷. La nivel internațional există o varietate de modele de servicii suportive prin care se oferă sprijin parental, în funcție de nevoile specifice ale copiilor și părinților, variind în funcție de intensitatea intervenției, de la informarea părinților până la intervențiile clinice.
6. Studiile recente ilustrează nevoia unei abordări diferențiate în funcție de capitalul educațional al părinților. Pentru părinții cu un nivel ridicat de educație și care sunt motivați să își dezvolte competențele parentale, informarea prin intermediul broșurilor sau a altor suporturi prin care se oferă informații scrise are rezultate în ceea ce privește modificările comportamentelor părinților față de copii și exersarea unor abilități parentale pozitive; în schimb, pentru părinții cu un nivel de educație mai scăzut, cu un model parental deficitar, care se confruntă cu probleme sociale și economice este necesară o intervenție mai profundă: auto-ghidarea nu este suficient de eficientă⁸. Participarea la programe de educație parentală a părinților are efecte pozitive asupra reducerii stressului parental și îmbunătățirii competențelor parentale⁹. Utilizarea unei abordări interactive în cadrul programelor de educație parentală s-a dovedit a avea efecte benefice asupra dezvoltării competențelor parentale¹⁰.

Ilustrăm în continuare câteva idei de bune practici cu privire la operaționalizarea educației parentale la nivel de sistem în diferite State Membre ale Uniunii Europene.

7. În *Spania*, programele sunt oferite prin diferite sisteme (prin cel educațional, de exemplu) în special părinților care au copii care merg la școală și includ și teme de sănătate care sunt oferite de către personal medical. Școala și furnizorii privați (ONG) oferă servicii de educație parentală cu resurse care vin din partea statului sau a donatorilor privați. Prestatorii de servicii sociale (publici sau privați) oferă servicii de educație parentală unor categorii specifice de beneficiari: părinți imigranți, părinți beneficiari de

³ Sanders, M. (2008). Triple P- Positive Parenting Program as a public health approach to strengthening parenting. *Journal of Family Psychology*, 22, 506-517.

⁴ Miller, A.L., Lambert, A.D., Speirs Neumeister, K.L. (2012). Parenting Style, Perfectionism, and Creativity in High- Ability and High-Achieving Young Adult. *Journal for the Education of the Gifted*, 35(4), 344-365.

⁵ Vesely, C.K., Ewaida, M., Anderson, E.A. (2014). Cultural Competence of Parenting Education Programs Used by Latino Families: A Review. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 36(1), 27-47.

⁶ Shulruf, B., Wang, G. (2011). Parent Influence on Outcomes for Children: HIPPY as a Cost-Effective Option. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 34, 7-20.

⁷ Kiernan, G., Axford, N., Little, M., Murphy, C., Greene, S., Gormley, M. (2008). The School Readiness of Children Living in a Disadvantaged Area in Ireland. *Journal of Early Childhood Research*, 6(2), 119-144.

⁸ Long, N. (2007). Special Section: Learning from Experience: Shifting from Clinical Parent Training to Broader Parent Education. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 12(3), 385-392.

⁹ Long, N. (2007). Special Section: Learning from Experience: Shifting from Clinical Parent Training to Broader Parent Education. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 12(3), 385-392.

¹⁰ Cotter, K.L., Bacallao, M., Smokowski, P.R., Robertson, C.I.B., 2013, Parenting Interventions Implementation Science: How Delivery format Impacts the Parenting Wisely Program. *Research on Social Work Practice*, 23(6), 639-650.

servicii sociale¹¹, asistenți personali, familiilor biologice ale copiilor care se află în îngrijire la asistenți parentali profesioniști¹² etc.

8. În *Italia*, un accent deosebit se pune pe educație parentală într-o perspectivă medico-socială¹³, iar dezvoltarea serviciilor pentru susținerea parentalității și a programelor de educație parentală este susținută din 1997¹⁴. În ambele țări, mediul academic este foarte implicat în dezvoltarea curriculumului și a materialelor utilizate în cadrul unor astfel de programe.
9. În *Franța* există, din 1999, un Birou Interministerial pentru Familie care sprijină părinții în exercitarea parentalității asigurând coordonarea și monitorizarea serviciilor de suport parental.
10. În *Portugalia*, educația parentală, ca parte a sistemului de sprijin parental¹⁵, este susținută de politici publice din 1999; mai mult, participarea la servicii de educație parentală este obligatorie pentru părinții care beneficiază de venitul minim garantat sau pentru care justiția consideră că este necesar.
11. Din 1999, *Suedia* are o strategie națională pentru sprijin parental¹⁶, în care sunt prevăzute o serie de recomandări privind asigurarea suportului parental de către autoritățile de la nivel regional și comunitar. Acestea se concentrează pe îmbunătățirea serviciilor de sprijin parental destinat unor categorii specifice de părinți, cum ar fi cei ai copiilor cu nevoi speciale. Monitorizarea și asigurarea expertizei pentru desfășurarea unor astfel de servicii se asigură la nivel guvernamental. Responsabilitatea organizării acestor tipuri de servicii de sprijin parental revine autorităților regionale și locale.
12. În *România*, există programe de educație a părinților¹⁷ care se desfășoară prin mai multe filiere: în școli și grădinițe, prin intermediul cadrelor didactice pregătite în mod special pentru oferirea de astfel de cursuri destinate părinților¹⁸, în unitățile medicale (destinate în mod special mamelor gravide sau tinerelor mame), în serviciile sociale¹⁹ (destinate diferitelor categorii particulare de părinți care se confruntă cu anumite probleme și sunt direct sau indirect beneficiari ai serviciilor sociale²⁰).
13. Din această perspectivă, nu există un singur program național axat pe oferirea serviciilor de dezvoltare parentală. Acest lucru menține o flexibilitate a sistemului de dezvoltare parentală, permițând încorporarea permanentă a unor teme, resurse umane sau perspective adaptate culturilor locale și diversității contextelor. Indiferent de modalitatea de organizare a serviciilor de dezvoltare parentală, activitățile respective sunt susținute financiar de către donatori, ONG, de stat (mai ales componentele de educație pentru sănătate) și de către autoritățile locale. În țări europene, precum Spania, Italia, Belgia etc. furnizarea unor astfel de servicii se face în funcție de nevoi și prin intermediul unor granturi finanțate de stat. Fiecare comunitate își poate stabili anual prioritățile și categoriile de părinți care pot fi beneficiari de programe de dezvoltare parentală. La nivelul dezvoltării abilităților parentale, fiecare profesionist din

¹¹ Rodrigo, M.J., Martín, J.C., Mateos, A., Pastor, C., Guerra, M., 2013, Impact of the "Learning Together, Growing In Family" Programme on the Professionals and Attention to Families Services. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 42, 145-165.

¹² Balsells, A., Amorós, P., Fuentes-Pelaez, N., Mateos, A., 2011, Needs Analysis for a Parental Guidance Program for Biological Family: Spain's Current Situation. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 34, 21-37.

¹³ Catarsi, E., 2003, L'approche positive dans la prévention et les professions socio-éducatives en Italie. *Revue internationale de l'éducation familiale*, 7(1), 71-80.

¹⁴ Law no. 285 of 28 August 1997 (Italy).

¹⁵ Law 147/1999 on the Protection of Children and Young People at Risk (Portugal).

¹⁶ National Strategy for Parenting Support, 1999 (Sweden).

¹⁷ Cojocaru, S., Cojocaru, D., 2011, *Educatia parentală in Romania*. Studiu UNICEF.

¹⁸ Cojocaru, D., Cojocaru, S., Ciuchi, O.M., 2011, Conditions for Developing the National Program for Parent Education in Romania. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 34, 144-158.

¹⁹ Cojocaru, S., Cojocaru, D., 2011, Naturalistic Evaluation of Programs. Parents' voice in Parent Education Programs. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 34E, 49-62.

²⁰ Tobolcea, I., Soponaru, C., 2013. The Attitude towards Parenting Programmes Involving Children with Disabilities. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 41, 129-143.

diverse domenii (social, educațional și medical) are responsabilități în ceea ce privește oferirea de informații utile și necesare părinților, dar educația parentală se realizează cu ajutorul unor profesioniști special pregătiți în acest sens.

14. Din punctul de vedere al costurilor, programele de educație parentală sunt mai puțin costisitoare în comparație cu intervențiile individualizate și reduc costurile legate de administrarea unor probleme generate de exercitarea unei parentalități precare (delincvență, consum de droguri, abandon școlar, abuz asupra copilului, servicii de păstrare a ordinii publice, juridice, mortalitate prematură etc)²¹.
15. La nivelul Consiliului Europei se încurajează *parentalitatea pozitivă*, respectiv „comportamentul parental bazat pe urmărirea interesului superior al copilului, care este stimulant, abilitant, non-violent și care oferă recunoaștere și orientare, care implică stabilirea de limite pentru a permite dezvoltarea deplină a copilului²². Scopul tuturor politicilor și măsurilor adoptate în acest sens ar trebui să fie dezvoltarea armonioasă (în toate dimensiunile sale) și tratarea adecvată a copiilor, cu respectarea drepturilor și a demnității lor. Ca o prioritate, ar trebui luate măsuri pentru a elimina neglijarea copilului în toate formele sale de manifestare și abuzul fizic sau violența psihologică (inclusiv umilirea, tratamentul degradant și pedepsele corporale)”. Prin această recomandare se recunoaște faptul că parentalitatea trebuie să fie un subiect pe agenda politicilor publice, iar statele trebuie să ia măsuri pentru asigurarea sprijinului parental și pentru crearea condițiilor necesare dezvoltării *parentalității pozitive*. Se recunoaște astfel, faptul că parentalitatea joacă un rol fundamental în societate și în viitorul acesteia²⁴.
16. Consiliul Europei recomandă²⁵ ca mesajele cheie cu privire la *parentalitatea pozitivă* să fie transmise către toți părinții și persoanele care prestează servicii de îngrijire sau cei care sunt implicați zilnic în creșterea unui copil. Aceste mesaje ar trebui să clarifice modul în care copilul este respectat ca persoană și modul în care ar trebui să fie promovată participarea lui, precum și faptul că părinții au drepturi, dar și responsabilități. Mesaje-cheie ar trebui să fie elaborate pe baza unor consultări cu toate părțile implicate, în special părinții, cu furnizorii de servicii și cu toți copiii implicați și să fie monitorizate pentru a se asigura că acestea sunt eficiente și sunt respectate.
17. Constatări:
 - 17.1. La nivel internațional există un număr extrem de variat de modele de servicii *destinate dezvoltării parentale*, de la informare la cursuri specializate de educație parentală; aceste intervenții sunt influențate de caracteristicile particulare ale copiilor, ale părinților și ale interacțiunilor dintre părinți și copii, precum și de modelele culturale ale comunităților în care se derulează.
 - 17.2. Cercetările demonstrează că doar *informarea părinților* (prin materiale de tipul broșurilor) cu privire la diferite aspecte ale exercitării parentalității are efecte pozitive asupra comportamentelor

²¹ Maher, E.J., Corwin, T.W, Hodnett, R., Faulk, K., 2012, A Cost-Saving Analysis of a Statewide Parenting education Program in Child welfare, *Research on Social Work Practice*, 22(6), 615-625.

²² Recomandarea nr. 19/2006 a Consiliului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre, referitoare la politicile care vizează susținerea parentalității pozitive (Positive parenting refers to parental behaviour based on the best interests of the child that is nurturing, empowering, non-violent and provides recognition and guidance which involves setting of boundaries to enable the full development of the child).

²³ Recomandarea nr. 19/2006 a Consiliului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre, referitoare la politicile care vizează susținerea parentalității pozitive.

²⁴ Recomandarea nr. 19/2006 a Consiliului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre, referitoare la politicile care vizează susținerea parentalității pozitive.

²⁵ Recomandarea nr. 19/2006 a Consiliului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre, referitoare la politicile care vizează susținerea parentalității pozitive.

acestora față de copii, mai ales în cazul părinților educați, motivați și interesați de schimbarea propriilor comportamente.

- 17.3. Studiile arată că, pentru diferite categorii de părinți în situație de risc, vulnerabili și defavorizate este necesară o *intervenție specializată în cadrul unor comunități de învățare* în grupul de egali (grupuri de cursanți cu caracteristici socio-economice și culturale similare); cu alte cuvinte, pentru a produce o schimbare pozitivă a comportamentelor părinților în astfel de cazuri, este necesar să le oferim contexte noi de învățare, exersare și formare a competențelor parentale în cadrul unor cursuri de educație parentală.
- 17.4. Stilurile parentale pot fi *educate, învățate, ajustate și adaptate în funcție de necesitățile sociale*; astfel, prin servicii de dezvoltare parentală pot fi promovate, formate, încurajate și consolidate stiluri parentale în funcție de nevoile părinților și ale copiilor.
- 17.5. La nivel internațional, diferite *servicii de educație parentală* (o formă specifică, specializată de dezvoltare și consolidare a competențelor parentale) sunt oferite de persoane specializate, pregătite în mod special pentru a oferi aceste servicii. Formarea de bază a acestor specialiști este extrem de diversă (educatori, profesori, asistenți sociali, personal medical, psihologi, consilieri școlari, psihopedagogi etc.), dar mesajele transmise părinților sunt identice, conform obiectivelor și formatului programelor de educație parentală respective.
- 17.6. În unele țări (Spania, Italia, Belgia, Franța), serviciile de *dezvoltare parentală* sunt susținute fie de către stat, fie direct prin activități de informare, campanii de educare, fie indirect prin intermediul *programelor specializate de educație parentală* susținute mai ales de către autoritățile locale și donatori privați (chiar contribuții financiare din partea participanților, în cazul în care sunt categorii care își permit acest lucru). În alte țări serviciile de dezvoltare parentală sunt obligatorii pentru diferite categorii de părinți (de exemplu, Portugalia).
- 17.7. Mesajele privind *parentalitatea pozitivă ar trebui să ajungă la toți părinții/îngrijitorii* copiilor sau la personalul care oferă servicii copiilor (așa cum reiese din Recomandarea Consiliului de Miniștri ai Consiliului Europei către statele membre Nr. 19/2006 referitoare la politicile care vizează susținerea parentalității pozitive).
18. În România există un număr de legi și reglementări pentru educația și protecția drepturilor copilului, dar niciuna *nu stipulează nevoia sau obligativitatea educației parentale*. Pe de altă parte, societatea românească încă se mai confruntă cu o serie de probleme în domeniul creșterii, îngrijirii, sănătății și educației copilului, prezentate și analizate în numeroase documente oficiale, studii și publicații de specialitate ca fiind determinate, în mare parte de competențele parentale insuficient formate.
19. În cele ce urmează vom oferi câteva informații relevante cu privire la problemele identificate și vom prezenta un scurt istoric al educației parentale în România.
20. *O rată crescută a mortalității infantile*. Rata mortalității infantile continuă să fie una dintre cele mai mari din Uniunea Europeană (6,1% în 2020, conform datelor Institutului Național de Statistică). Mortalitatea infantilă în România a scăzut ușor cu 0,2% în anul 2019 față de 2018, păstrând tendința de scădere din ultimii ani (de la 7,5% în 2015 la 6,5% în 2017). Pe medii, mortalitatea infantilă a scăzut în mediul urban de la 4,4% la 1000 născuți vii în 2019 la 5,1% născuți vii în 2020. Pentru mediul rural mortalitatea infantilă a crescut în 2020 cu 0,1% de la 7,2% la 1000 de născuți vii în 2019 la 7,3% la 1000 de născuți vii în 2020. Aproape 40% dintre copiii care au decedat în primul an de viață au drept cauză de deces afecțiuni a căror origine se află în perioada perinatală. O altă cauză o constituie malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromozomiale (25,1%) iar a treia, bolile aparatului respirator (22,5%).
21. *Malnutriția (distrofia) și prematuritatea sunt prezente ca diagnostice favorizante ale deceselor*. Se remarcă, de asemenea, faptul că există o corelație între gradul de școlarizare al mamelor și mortalitatea

infantilă, cele mai multe decese înregistrându-se în rândul născuților vii ai căror mame nu au studii sau au studii elementare sau medii. În funcție de ocupația mamei, majoritatea deceselor la 0-1 an s-au înregistrat la copii ai căror mame sunt casnice, fapt care demonstrează că nu lipsa de timp, ci mai degrabă lipsa de pregătire și educație influențează decesele infantile.

22. *Copiii din familiile numeroase* (cu patru sau mai multi copii) reprezintă doar 10% din totalul populației de copii, dar un sfert dintre copiii săraci. În anul 2020, cele mai puternic afectate de sărăcie au fost gospodăriile alcătuite din 2 adulți cu 3 sau mai mulți copii dependenți (mai mult de jumătate), familiile monoparentale, părinte singur cu cel puțin un copil dependent (aproape trei din zece), cele formate din 3 sau mai mulți adulți cu copii dependenți (puțin peste un sfert), dar și persoanele din gospodăriile formate din 2 adulți cu 2 copii dependenți (aproape un sfert). De asemenea, persoanele singure sunt mai expuse riscului de sărăcie, în special în cazul femeilor (40,8% față de 25,6% la bărbați).²⁶
23. *Riscul de sărăcie și excluziune socială a copiilor este aproape dublu în mediul rural față de mediul urban.* În rândul țărilor din Uniunea Europeană, în 2018, România ocupa penultimul loc înaintea Bulgariei în privința riscului de sărăcie și excluziune socială a copiilor din mediul rural.²⁷
24. *Nivelul ridicat de sărăcie în cadrul populației rom.* Conform *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rom pentru perioada 2021-2027*, datele comparative privind sărăcia monetară arată perpetuarea decalajelor și plasează o bună parte din populația romă la o distanță semnificativă față de media națională. Raportul din 2018 al EU-MIDIS17 arată că: România este printre țările în care 80% dintre romi trăiesc sub pragul riscului de sărăcie; o persoană de etnie romă din trei trăiește într-o locuință fără apă curentă; o persoană de etnie romă din 10 trăiește într-o locuință fără curent electric, iar unul din trei copii de etnie romă trăiește într-o gospodărie în care un membru al familiei a mers la culcare nănșând cel puțin o dată în ultima lună. De asemenea, Studiul IRES din 2018 arată că 52% dintre romi aveau venituri sub 1500 lei, în timp ce numai 24% dintre majoritari declarau că se află sub acest prag și doar 15% dintre romi aveau venituri peste 2000 de lei, comparativ cu 52% dintre majoritari ce depășeau acest prag.
25. *Slaba informare a părinților privind creșterea și îngrijirea copiilor.* Potrivit publicației *Dimensiuni ale incluziunii sociale în România. Anul 2020*, din 2021 a Institutului Național de Statistică, 30,8% din copiii României trăiau în sărăcie, față de 19,4%, media UE sau chiar față de Bulgaria (27,5%) și Spania (27,4%), țări ce urmează România, în statisticele europene.
26. *O rată crescută a abandonului familial și a copiilor părăsiți în spitale care rămân fără acte de identitate.* Studii recente arată că abandonul copiilor sub 5 ani continuă să fie un fenomen care persistă în România. Mai multe reforme, din 1990 încoace, au avut în vedere serviciile de protecție a copilului. În 2020, 325 de copii au fost părăsiți în maternități, 93 de copii au fost părăsiți în secții de pediatrie, iar 13 copii au fost părăsiți în alte secții de spital.²⁸
27. *Situația copiilor separați de familiile lor.* Numărul de copii separați de familia lor, beneficiari ai unei măsuri de protecție, nu a suferit modificări majore. În 2021, numărul de beneficiari ai sistemului de protecție specială este de 47.603 în scădere față de 2020 când numărul de beneficiari a fost de 50.049.²⁹

²⁶ Institutul Național de Statistică, *Dimensiuni ale incluziunii sociale în România*, p.18

²⁷ World Vision Romania, *Bunăstarea copilului din mediul rural*. 2020, p. 26

²⁸ Date statistice ANDPDCA, disponibile la <http://andpdca.gov.ro/w/date-statistice-copii-si-adoptii/>

²⁹ Ibidem

În 2021, 71,05 dintre acești copii beneficiază de servicii de tip familial, în timp ce 28,95, servicii de tip rezidențial.

28. *Fenomenul copiilor ai căror părinți sunt plecați în străinătate (la muncă).* La finalul anului 2020, cifrele oficiale furnizate de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copiului și Adopție indică un număr total de 75136 copii ai căror părinți sunt plecați în străinătate.³⁰

29. *O rată crescută a abandonului școlar și o rată crescută de părăsire timpurie a școlii de către tinerii cu vârste între 18 și 24 de ani.* Cel mai recent studiu privind copiii aflați în afara sistemului de educație din România³¹ a arătat că în anul școlar 2015-2016, 8,43% din copiii cu vârsta corespunzătoare învățământului primar (6-10 ani) nu frecventează școala (i.e. aproape 90.000 de copii), 9,96% din copiii cu vârsta corespunzătoare învățământului secundar inferior (11-14 ani) nu frecventau școala (i.e. 84.000 de copii), iar 25% din copiii cu vârsta corespunzătoare învățământului secundar superior (15-18 ani) erau în afara școlii (i.e. 217.000 adolescenți). În comparație cu anul școlar 2010-2011, toate aceste rate ale copiilor aflați în afara sistemului de educație au înregistrat o tendință crescătoare. Analiza abandonului școlar pe cohortă arată una dintre problemele cronice din sistemul educațional din România: disparități severe între mediul rural și urban în ceea ce privește participarea la educație, în dezavantajul zonelor rurale: „aproape un sfert dintre elevii dintr-o cohortă școlară din mediul rural este pierdut pe parcursul ciclurilor de educație primară și gimnazială, comparativ cu un elev din 10 care este pierdut în aceleași cicluri de învățământ în mediul urban (23,1% în mediul rural și 9,7% în mediul urban)”³². Părăsirea timpurie a școlii este încă ridicată în România, cu o valoare pentru 2016 de 18,5% (în scădere de la 19,1% în anul precedent, dar încă departe de obiectivul stabilit în Strategia Europa 2020 de 11,3%)³³. Conform datelor Institutului Național de Statistică, rata abandonului școlar este mai mare în rândul populației masculine (2,1 pentru învățământul primar și 2,6 pentru învățământul gimnazial) față de populația feminină (1,8 pentru învățământul primar și 2,1 pentru învățământul gimnazial). Numărul ridicat de sarcini în rândul adolescentelor și prevalența căsătoriilor în 2018, 18.631 de adolescente au devenit mame, iar dintre acestea 705 aveau sub 15 ani. În 2019, numărul total de sarcini la adolescente este în scădere, ajungând la 16.639 (cu 9% mai mic față de anul 2018). Gravidele la categoria sub 15 ani reprezintă o grupă de vârstă de mare risc pentru mamă și copil, necesitând monitorizarea lor pe întreaga perioadă a sarcinii. În 2017, s-au înregistrat 412 avorturi în rândul fetelor sub 15 ani și 5.955 în rândul fetelor de 15-19 ani. În anii următori, se observă o tendință de scădere. Astfel, în 2018, numărul a fost de 4.883, iar în 2019, de 4.290. În 2018 și 2019, în categoria de vârstă sub 15 ani, nu s-a înregistrat nicio întrerupere de sarcină³⁴.

30. *Căsătoriile timpurii în comunitățile sărace și marginalizate sunt o realitate socială.* Cercetările în comunitățile de romi³⁵ vulnerabile arată că între 25% și 35% din adolescentele romi cu vârste între 15 și 19 ani sunt căsătorite. În unele comunități există căsătorii timpurii care afectează în special fetele (dar nu exclusiv) cu vârste între 16 și 15 ani.

31. *Vaccinarea.* Activitatea de imunizare constituie intervenția de sănătate publică cea mai eficientă, ce asigură protecția atât a individului, dar și a comunității față de o serie de boli severe transmisibile. Totuși, în Europa ca și în România atingerea acoperirii vaccinale adecvate asigurării imunității colective întâmpină

³⁰ Ibidem.

³¹ „La școală: o privire asupra participării la educație folosind analiza pe cohortă”, UNICEF, ISE, 2017

³² Ibidem

³³ EUROSTAT http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_40&plugin=1

³⁴ UNICEF, Raport Sarcina la adolescente în România, 2021.

³⁵ Early and Forced Marriages in Roma Communities, Romania Country Report 2015, CoE - CAHROM, (Crai, E.)

deficiențe și chiar recrudescența unor patologii anterior ținute sub control (ex. rujeola). Dată fiind importanța domeniului și riscurile transfrontaliere potențiale, se impune consolidarea programului național de imunizare, în special la nivel funcțional, precum și creșterea compliancei populației la vaccinare (SNSP 2014-2020). Acțiunea de identificare și de vaccinare a comunităților cu acoperire vaccinală suboptimală are rezultate nesatisfăcătoare din cauza: refuzului, nivelului socio-economic și de educație scăzut, migrației sezoniere, implicării insuficiente a unor medici de familie și reprezentanților acestor comunități din structurile locale de decizie, personal insuficient, deficit numeric sau slaba implicare a mediatorilor sanitari și asistenților comunitari, care să sprijine acțiunile de vaccinare în comunitățile greu accesibile; comunicare dificilă a medicului cu aparținătorii din aceste comunități. Vaccinarea copiilor este afectată și de deplasarea populației pe perioade variabile de timp în țările UE și în alte județe, în scop lucrativ (conform raportului INSP pentru anul 2019). Este foarte important accesul părinților la informații corecte despre vaccinare din surse oficiale, riscurile și beneficiile vaccinărilor fiindu-le evaluate și explicate de către personalul medical specializat.

32. *Numărul crescut al copiilor abuzați, neglijați, exploatați.* La sfârșitul lunii decembrie 2020, cifrele oficiale indicau un număr de 14.170 de copii abuzați, neglijați, exploatați (date ale Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții) comparativ cu sfârșitul anului 2014, când numărul copiilor abuzați, neglijați, exploatați era de 12.542. Violența verbală – adică țipatul, înjosirea, amenințarea – nu este percepută ca act de violență, iar violența domestică, la pachet cu cea fizică, e adesea percepută ca fiind ceva obișnuit. Chiar și profesioniștii care ar trebui să lucreze cu familiile și să protejeze copiii sunt deseori influențați de această normă socială, iar studiul amintit a constatat că doar 54% din cazurile de violență au fost evaluate corect de către profesioniști. Toleranța culturală profundă la violența împotriva copiilor este o problemă gravă care necesită o soluționare pe termen mediu și lung.

33. *Importanța educației timpurii.* Ținând cont de cercetările existente, este din ce în ce mai mult, conștientizat faptul că o modalitate clară de reducere a repetenției, în special la nivelul învățământului primar, și a părăsirii timpurii a școlii este intervenția la vârstele mici și foarte mici. De asemenea, este deja formată convingerea că educația timpurie poate fi o pârghe esențială de reducere a inegalităților sociale. Și, în plus, atrăgând familia alături de școală de la vârstele timpurii ale copilului, putem pregăti și familia, respectiv putem interveni corespunzător în domeniile deficitare anterior menționate: mortalitate infantilă, separarea copiilor de familie, abandon familial și abandon școlar, informare privind creșterea și îngrijirea copilului, drepturile copilului. În acest context, este o necesitate imediată crearea unui sistem de educație parentală, centrat nu numai pe educația copilului, ci și pe îngrijirea și protecția acestuia, pe stimularea interesului pentru o nouă cultură familială și pe ideea de incluziune socială, sistem deschis pentru tineri, ca viitori potențiali părinți și pentru părinții copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 18 ani.

34. *Istoricul educației parentale în România.* O scurtă prezentare a istoricului educației părinților în România, care a început să se dezvolte la sfârșitul anilor 90, este utilă atât pentru argumentarea deciziei de concepere a unui sistem de educație parentală, cât și pentru evaluarea și utilizarea resurselor existente.

34.1. În anul 1992, cu sprijinul UNICEF, a fost inițiat un *program pilot de educație timpurie - PETAS* (Program de Educație Timpurie pe Aree de Stimulare) care a inclus și o *componentă de educație a părinților*, în cadrul căreia au fost înființate Centrele de Resurse pentru Părinți (CRP). Programul s-a derulat cu rezultate relevante pentru sistemul de educație preșcolară și, până la finalizarea lui în anul 1998, a fost extins la nivel național cu ajutorul inspectoratelor școlare județene și al autorităților publice locale care, în majoritatea cazurilor, au susținut înființarea și dotarea unor noi Centre de Resurse și dotarea sălilor de grupă în acord cu principiile educației timpurii.

34.2. În cadrul *alternativei educaționale Step by Step*, în perioada de după 1994, odată cu înființarea grupelor Step by Step în grădinițe din sistemul de stat, au fost derulate activități de individualizare a procesului de educație și, implicit de educație a părinților, asemănătoare celor din programul PETAS.

34.3. În anul 2000, Holt România, în parteneriat cu ANPDC și cu sprijinul UNICEF a derulat programul de întărire a capacității DGASPC de a oferi *educație parentală pentru părinții ai căror copii au*

vârste de la naștere până la vârsta de 3 ani, după modelul *Birth to Three* din SUA, în fapt, un „pionierat” în domeniul educației parentale și, implicit, în domeniul educației timpurii. După aproximativ zece ani de adaptare, a fost extins la categoria părinților ce au copii mai mari inclusiv copii de vârstă școlară și adolescenți și se derulează cu succes și în prezent.

- 34.4. Începând din anul 2000, Ministerul Educației, în parteneriat cu Fundația Copiii Noștri (FCN) cu asistență din partea UNICEF România, derulează *Programul național de educație a părinților, pe baza metodei „Educați Așa”*, elaborată și experimentată de Institutul Olandez pentru Îngrijiri și Bunăstare de pe lângă Universitatea din Utrecht (Netherlands Institute for Care and Welfare). Programul s-a dezvoltat treptat la nivel național și, ca urmare a rezultatelor foarte bune, a fost preluat în 2004 de către Ministerul Educației, baza de date și monitorizarea rămânând în continuare în responsabilitatea Fundației Copiii Noștri.
- 34.5. În intervalul 2004-2008, un alt parteneriat educațional, între Asociația Română pentru Educație și Dezvoltare (ARED) din Târgoviște, Institutul de Științe ale Educației - ISE și Inspectoratele Școlare Județene (ISJ) din 17 județe ale țării a făcut posibilă derularea, cu sprijinul UNICEF, a proiectului-pilot „Educația viitorilor părinți”. În cadrul acestuia au fost elaborate programa și suportul de curs pentru activitatea opțională „Educația viitorilor părinți” pentru clasele IX-XII și au fost elaborate și tipărite *Ghidul Profesorului* și *Ghidul Elevului*, instrumente care se găsesc la dispoziția elevilor și a profesorilor care doresc să se întâlnească într-un opțional de acest tip și în acest moment.
- 34.6. Începând cu anul școlar 2006-2007, Centrul Parteneriat pentru Egalitate a încheiat o convenție de parteneriat cu Ministerul Educației, în baza căreia a inițiat, cu sprijinul UNICEF România, *formări cu instructorii de părinți* din programul „Educăm așa”, în vederea abordării educației pentru egalitate între sexe în cadrul întâlnirilor cu părinții.
- 34.7. În 2010, în cadrul Centrelor pentru consilierea părinților ale Salvați Copiii, a fost pus la dispoziția părinților *programul Triple P* (Positive Parenting Program). Triple P este un program de intervenție la nivelul familiilor cu copii cu un risc crescut de a dezvolta probleme de comportament sau de sănătate mentală. *Triple P* a fost dezvoltat de Universitatea din Queensland – Australia. Acesta se aplică în 5 centre pentru consilierea părinților din București, Iași, Suceava, Târgu-Mureș și Timișoara și asigură evaluare intervenție timpurie, tratament, psihoeducație, terapie de grup, intervenție directă în familie și școală, pentru părinți și copii în situație de risc.
- 34.8. *Componentele ale educației parentale* au fost incluse în diferite programe derulate cu fonduri externe, după anul 2000, respectiv: programe suport, tip „Școala părinților”, în cadrul proiectelor PHARE „Accesul la educație pentru grupurile dezavantajate”, derulate de Ministerul Educației, la nivel național, până în mai 2010; înființarea de centre de resurse și de asistență pentru copii și părinți (inițiative ale Ministerului Educației, *Salvați copiii*, Fundația *Copiii Noștri* etc.); module de formare continuă pentru cadrele didactice/alte categorii de personal implicat în dezvoltarea și protecția copilului, acreditate, în care se pune un accent deosebit și pe elementele de educație a părinților, derulate în cadrul unor proiecte care vizează educația incluzivă, educația socio-emoțională sau educația antepreșcolară (inițiative ale Ministerului Educației, UNICEF, RENINCO, Fundația Copiii Noștri, Centrul pentru Dezvoltare Profesională Step by Step).
- 34.9. *Dezvoltarea unui model de monitorizare și supervizare a cursurilor de educație parentală.* Începând cu anul 2010, Organizația HoltIS a lansat și dezvoltat, cu ajutorul Reprezentanței Unicef și al Ministerului Educației platforma online www.educatieparentala.ro, prin intermediul căreia sunt monitorizate programele de formare a educatorilor parentali și cursurile de educație parentală realizate de aceștia. În prezent, la nivel național, sunt acreditați de către HoltIS un număr de 655 de educatori parentali, care au desfășurat cursuri de educație parentală în ultimii doi ani.
- 34.10. *Dezvoltarea unui model de formare, acreditare și monitorizare a educatorilor parentali.* Organizația HoltIS cu sprijinul Reprezentanței UNICEF a dezvoltat un model de formare pentru educatori parentali care desfășoară cursuri de parenting apreciativ cu părinții, în funcție de anumite

de grupe de vârstă ale copiilor (0-3 ani, preșcolari, copii în clasele I-IV, clasele V-VIII și adolescenți). Începând cu 2010, HoltIS a lansat și documentat conceptul de *parenting apreciativ*, dezvoltând și modelul *Cum ne antrenăm parentingul apreciativ* (care cuprinde manuale ale educatorilor parentali și ghiduri pentru părinți).

34.11. *Extinderea educației parentale în școli.* Începând cu anul 2010, în cadrul Campaniei “Hai la școală!”, inițiată de UNICEF și MEN, având ca obiectiv prevenirea abandonului școlar și creșterea participării școlare în cadrul școlilor cu o rată ridicată de abandon, HoltIS împreună cu UNICEF a dezvoltat o rețea de educatori parentali în rândul cadrelor didactice pentru organizarea cursurilor de educație parentală în școli.

34.12. *Integrarea educației parentale în cadrul pachetului Educație Incluzivă de Calitate.* Având ca punct de plecare experiența din cadrul Campaniei “Hai la școală!”, începând cu anul 2015, UNICEF a dezvoltat un pachet de servicii pentru Educație Incluzivă de Calitate în județul Bacău, în cadrul proiectului *Incluziunea socială prin oferirea de servicii integrate la nivel comunitar*. În cadrul serviciilor este inclusă și educația parentală; la nivelul celor 47 de comunități au fost pregătiți și acreditați 185 de educatori parentali din rândul cadrelor didactice de la grădinițe până la liceu. Anual sunt organizate cursuri de educație parentală cu peste 4600 de părinți.

34.13. *Dezvoltarea modelului de educație parentală în alte județe.* Începând cu 2015, Inspectoratul Școlar Județean Iași împreună cu HoltIS a dezvoltat un proiect de servicii educaționale integrate în 79 de școli și 24 de grădinițe din mediul rural. Proiectul “Împreună pentru Copii!” - PEC062, a fost implementat în cadrul programului RO10 “Copii și tineri aflați în situații de risc și inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale” prin Operatorul de Program Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS) și este finanțat prin Granturi SSE 2009-2014 și fonduri asigurate de Guvernul României. În cadrul proiectului au fost formați 103 educatori parentali, care au organizat cursuri de educație parentală la care au participat 1030 de părinți. În aceeași perioadă, Consiliul Județean Vaslui împreună cu HoltIS a dezvoltat componenta de educație parentală în cadrul Proiectului „Școala te face OM!” - PEC063, un proiect finanțat cu sprijinul financiar al Programului RO10 - CORAI, program finanțat de Granturile SEE 2009-2014 și administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS). În cadrul proiectului au fost formați și acreditați 114 educatori parentali, care au organizat cursuri de educație parentală pentru 1350 de părinți din 83 de comunități.

34.14. *Realizarea unor studii și cercetări relevante privind competențele parentale și nevoia de educație parentală în România.* Odată cu dezvoltarea unor modele de educație parentală au fost realizate o serie de studii focalizate pe: evaluarea abilităților și competențelor parentale, pe modalitățile în care se poate dezvolta educația parentală în România, evaluarea practicilor în domeniul educației parentale din România.

34.15. *Centrele de Resurse pentru părinți în învățământul preșcolar* (UNICEF, 2004). Studiul realizează o diagnoză a stării de la acel moment a Centrelor de resurse pentru părinți, înființate cu ajutorul UNICEF România, în perioada 2002 – 2004, în baza căreia se preconiza elaborarea unui statut al acestor centre, văzute ca o platformă a unor relații instituționale de parteneriat în beneficiul copilului.

34.16. *Cunoștințe, abilități și practici parentale în România* (UNICEF, 2007). Este pentru prima dată în România când se realizează, pe un eșantion reprezentativ la nivel național, un studiu care explorează într-o manieră integrată competențele parentale și care include cunoștințe, practici și atitudini despre creșterea, îngrijirea și educarea copiilor de la naștere până la vârsta de 7 ani.

34.17. *Educația Parentală în România* (UNICEF, 2011). Studiul creează un inventar al programelor de educație parentală, oferite de organizații nonguvernamentale active în domeniul protecției copilului și oferă o imagine a caracteristicilor acestor programe, care să poată ghida politicile de sprijinire a familiei și parentalității în România; totodată, cercetarea întreprinsă urmărește și analiza curriculară

a principalelor programe naționale de educație parentală care au imprimat anumite sensuri și semnificații procesului de sprijinire în exercitarea parentalității.

34.18. Optimizarea strategiilor de recrutare a părinților și de consolidare a practicilor parentale dezvoltate în timpul cursurilor de educație parentală (UNICEF, 2011). Printr-un demers calitativ, studiul a urmărit: a) explorarea profilului educatorului parental preferat de către părinții participanți la cursuri; b) identificarea elementelor critice și a factorilor mobilizatori pentru participarea părinților la cursurile de educație parentală și c) analiza utilității și impactului educației parentale asupra părinților și practicilor parentale ale părinților din mediul rural.

34.19. *Cunoștințe, atitudini și practici parentale ale familiilor și persoanelor care îngrijesc copii cu vârsta între 0-6 ani* (UNICEF, 2014). Finalitatea acestui studiu a vizat extinderea, la nivel național, a serviciilor de dezvoltare timpurie și educație parentală, într-o manieră accesibilă și sustenabilă, adresate cu prioritate părinților și copiilor din comunitățile marginalizate, inclusiv comunitățile de romi.

Capitolul 2. Priorități, politici și cadru juridic existent

35. De remarcat este faptul, că educația parentală este o activitate încurajată de multe strategii din domeniile educațional, social și medical: Programul Național de Reformă 2016, Strategia pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020, Strategia privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii 2014-2020, Strategia națională de sănătate 2014-2020, Strategia Națională pentru sănătatea mintală a copilului și adolescentului 2016-2020; în Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, la art. 3, lit. q, este afirmat principiul participării și responsabilității părinților, iar la art. 79, al. 2 părinții sunt considerați beneficiarii secundari ai învățământului preuniversitar. De precizat este faptul că în aceste documente programatice sunt prevădute explicit la asigurarea serviciilor de educație parentală, dar nu sunt prevederi explicite ale modului în care poate fi organizată educația parentală, la nivel de instituție de învățământ, instituții sociale sau medicale, sau ca proces de abilitare a părinților cu cunoștințe, atitudini și practici pozitive de creștere și dezvoltare a copilului/elevului, și nici mențiuni privind pregătirea inițială și continuă a cadrelor pentru realizarea educației parentale.

36. Documentele de politici în *domeniul educației, protecției copilului, sănătății* menționate în prezenta Strategie, conțin propuneri concrete privind *dezvoltarea educației parentale*, ca formă de sprijin pentru dezvoltarea abilităților și practicilor parentale, cu accente deosebite pe fiecare sector în parte, în funcție de specificul acestora și de problematica la care fiecare dintre sectoare trebuie să răspundă.

37. *Programul Național de Reformă 2021*³⁶ își propune ca țintă reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii. Proiectul Mecanism de Avertizare Timpurie în vederea Prevenirii Părăsirii Timpurii a Școlii (MATE) vizează monitorizarea, prevenirea și combaterea părăsirii timpurii a școlii. În cadrul Proiectului ROSE – Schema de granturi pentru licee se află în implementare 874 de granturi, cel puțin 50% din fonduri fiind dedicate activităților remediale, de consiliere, îndrumare și orientare profesională, de coaching, dezvoltare personală și dezvoltare a abilităților socio-emoționale.

³⁶ Programul național de reformă, 2021, p. 123

38. Totodată, *Programul Național de Reformă 2021* propune reducerea numărului persoanelor în risc de sărăcie și excluziune socială cu cel puțin 7% până în anul 2027, față de anul 2020³⁷; în anul 2014, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială s-a redus la 8.549 mii persoane față de 9.418 mii persoane în anul 2008, cu 869 mii persoane (9,2%). Pentru atingerea acestui obiectiv PNR propune următoarele direcții de acțiune: a) întreruperea ciclului inter - generational al sărăciei; b) creșterea calității vieții cetățenilor ce trăiesc în mediul rural; c) dezvoltarea pieței serviciilor sociale; e) continuarea reformei în domeniul sănătății.
39. *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020* își propune ca obiectiv general îmbunătățirea accesului copiilor la servicii de calitate, propunând, de asemenea, dezvoltarea competențelor parentale în ceea ce privește creșterea, îngrijirea și educarea copiilor (rezultat așteptat: cel puțin 50.000 de profesioniști finalizează cel puțin un program de formare în aria educației parentale).
40. În *Strategia privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020* sunt stabilite, la capitolul educație, câteva direcții de acțiune în sensul dezvoltării unui program care să furnizeze asistență, educație parentală, sprijin și monitorizare pentru gospodăriile care au copii de vârstă școlară care nu frecventează școala. În strategie sunt, de asemenea, prevăzute investiții în Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) pentru a le permite să devină adevărate resurse educaționale pentru educație incluzivă. Totodată, pentru îmbunătățirea furnizării de servicii de sănătate în arii de intervenție relevante pentru grupurile sărace sau vulnerabile, *Strategia* precizează faptul că actualele programe naționale trebuie revizuite, iar măsurile preventive trebuie completate (spre exemplu, prin includerea educației parentale), promovate și susținute financiar.
41. *Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii 2014-2020* precizează că pentru reducerea riscului de părăsire timpurie a școlii este necesară creșterea implicării parentale în educația copiilor, iar una dintre măsurile importante pentru atingerea scopului strategiei este cea legată de implementarea campaniei de conștientizare cu privire la importanța educației parentale și, în acest context, îmbogățirii și extinderii educației parentale în rândul grupurilor vulnerabile (Măsura 2). Conform acestei strategii, este planificată asigurarea serviciilor de educație parentală și mentorat pentru grupurile vulnerabile pentru un număr de 143.609 părinți.
42. *Strategia națională de sănătate 2014-2020* propune, în cadrul ariei strategice de intervenție în sănătate publică, îmbunătățirea furnizării de servicii de sănătate în arii de intervenție relevante pentru grupurile sărace sau vulnerabile. *Strategia* recomandă revizuirea programelor naționale și completarea măsurilor preventive (spre exemplu, prin includerea educației parentale) pentru o viață sănătoasă, prin promovare și susținere financiară.
43. *Strategia Națională pentru sănătatea mintală a copilului și adolescentului 2015-2020* subliniază faptul că unul dintre factorii determinanți ai comportamentului delinvent al minorilor este legat de practici deficitare ale educației parentale, propunând sesiuni pentru reducerea agresivității și bullying-ului adresate copiilor și adolescenților precum și părinților acestora.

³⁷ Programul național de reformă, 2021, p. 78.

Capitolul 3. Definirea problemelor

44. Nevoia de a iniția o *Strategie națională în domeniul educației parentale* a reușit în urma unor demersuri consecutive ale Ministerului Educației și ale unor parteneri sociali, cu o experiență relevantă în domeniu.
45. În general, programele și proiectele derulate de Ministerul Educației în calitate de beneficiar sau de partener, alături de terți, în sistemul de educație, precum și studiile realizate în domeniu (menționate în Capitolul 2. *Informații relevante*) scot în evidență câteva aspecte importante:
- 45.1. nevoia de intervenție în vederea *creșterii participării școlare*, în special la nivelul învățământului primar și a reducerii părăsirii timpurii a școlii, precum și de reducere a inegalităților sociale.
 - 45.2. atragerea și *educarea familiei începând din perioada timpurie a dezvoltării copilului*, asigurându-se, astfel, intervenția corespunzătoare, alături de instituțiile statului, în domenii deficitare precum: mortalitate infantilă, separarea copiilor de familie, abandon familial și abandon școlar, informare privind creșterea și îngrijirea copilului, drepturile copilului.
 - 45.3. necesitatea unui *sistem de educație parentală*, centrat nu numai pe educația copilului, ci și pe îngrijirea și protecția acestuia, pe ideea de *incluziune socială*, deschis tuturor, inclusiv tinerilor, ca viitori potențiali părinți. Mai mult decât atât, sistemul de educație parentală trebuie să vină în sprijinul dezvoltării unor principii esențiale ce vizează promovarea drepturilor omului și a egalității de gen.
 - 45.4. în profilul educatorului parental construit de părinții participanți la cursurile de educație parentală sunt considerate esențiale următoarele elemente: *proximitatea socială* (de exemplu, să fie părinte) și *spațială* (de exemplu, să fie din comunitate), să fie *reprezentantul unei instituții din comunitate*, *responsivitatea și calitățile umane*.
 - 45.5. pentru reducerea asimetriei relațiilor dintre furnizorul serviciilor de educație parentală și participanții la program trebuie să se țină cont de *profilul educatorului parental* (profesia, mediul de rezidență, vârsta, experiența parentală etc.) și de *gradul de adecvare al conținuturilor cursurilor și al metodelor de predare* la caracteristicile educaționale, culturale și sociale ale beneficiarilor. De asemenea, pentru reducerea raporturilor de putere se poate recurge la echipe restrânse de educatori parentali, în locul educatorului parental unic.
 - 45.6. necesitatea dezvoltării unui *sistem integrat de educație parentală* care să cuprindă pregătirea specialiștilor, supervizarea și monitorizarea cursurilor de educație parentală, precum și construirea unui cadru de susținere financiară pentru organizarea educației parentale în România.
 - 45.7. *consolidarea ocupației de educator parental* prin introducerea în Clasificarea Ocupațiilor din România, elaborarea standardelor ocupaționale și a curriculum-ului național de formare.
46. În acest context, pentru a veni în sprijinul părinților și a lipsei înregistrate de aceștia în domeniul competențelor parentale, semnalată la nivelul societății românești, Ministerul Educației, cu sprijin financiar UNICEF și împreună cu parteneri de la nivel central (Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne), dar și cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale cu expertiză în domeniu, a realizat, în perioada 2008-2010, *Strategia națională integrată de formare și dezvoltare a competențelor parentale*.
47. Documentul, în sine, ca proiect supus dezbaterii publice, în 2010, de către Ministerul Educației și încă nepromovat la momentul apariției acestui studiu, urmărește perfecționarea dezvoltării personale, sociale și profesionale, pe durata întregii vieți, a indivizilor, în scopul îmbunătățirii calității vieții, atât a acestora, cât și a colectivității lor. După elaborarea strategiei mai sus amintite, pentru asigurarea unei eficiente implementări, consultările dintre Ministerul Educației și UNICEF au condus la concluzia că se impune

realizarea unui studiu privind impactul pe care l-ar avea un astfel de document în spațiul public și în rândul beneficiarilor direcți, părinții.

48. Astfel, în 2010, cu sprijinul UNICEF, a fost elaborat *Studiul privind necesitatea implementării Strategiei Naționale Integrate de Formare și Dezvoltare a Competențelor Parentale*. Studiul a reușit să adune opinii cu privire la necesitatea educației parentale în România, în contextul în care și-a propus să sprijine redefinirea, promovarea și punerea în aplicare a *Strategiei Naționale Integrate de Formare și Dezvoltare a Competențelor Parentale* deja elaborată. Ca urmare, din analiza datelor cuprinse în acest studiu reiese clar necesitatea stringentă cu privire la structurarea și organizarea unui sistem național integrat de educație parentală, care să aibă la bază o strategie națională în domeniu.
49. Analiza sistemului de servicii educaționale, sociale și medicale destinate susținerii parentalității a condus la identificarea următoarelor probleme, pe diferite niveluri. Asigurarea condițiilor pentru exercitarea parentalității este determinată de existența și funcționalitatea politicilor în domeniu, de nivelul de dezvoltare a infrastructurii și spectrului de servicii la nivel local și nivelul de pregătire/formare a specialiștilor etc. În acest context, se manifestă o serie de probleme la nivelul politicilor, serviciilor existente, formării resurselor umane și la nivelul familiei și copilului.
50. La nivelul politicilor se constată următoarele probleme:
- 50.1. lipsa unei politici unitare, a cadrului legal și normativ coerent în domeniul educației parentale;
 - 50.2. în prezent, educația parentală are o abordare sectorială, majoritatea practicilor de dezvoltare parentală intersectorială sunt episodice, dezvoltate, în special, cu sprijinul societății civile, finanțate din partea donatorilor/organizațiilor internaționale;
 - 50.3. lipsa standardelor de calitate privind educația parentală;
 - 50.4. lipsa instrumentelor de monitorizare și evaluare a procesului de educație parentală;
 - 50.5. lipsa unui sistem național intersectorial pentru organizarea educației parentale în comunitate;
 - 50.6. insuficiența campaniilor naționale privind parentalitatea și a practicilor parentale;
 - 50.7. insuficiența unor mecanisme sociale și educative de consiliere a părinților privind educația, protecția și sănătatea copilului.
51. La nivelul serviciilor existente au fost identificate următoarele probleme:
- 51.1. personalul din diverse sectoare (educațional, protecția copilului, medical) nu au dezvoltat abilități în a oferi servicii integrate pentru dezvoltarea abilităților și competențelor parentale;
 - 51.2. nu există un mecanism intersectorial de monitorizare a inițiativelor în domeniul educației parentale;
 - 51.3. nu există programe integrate de educație parentală la nivel de sistem național destinate tuturor categoriilor de beneficiari ai Strategiei;
 - 51.4. nivelul redus de acces al părinților din categoriile social-vulnerabile la programe destinate dezvoltării abilităților și competențelor parentale;
 - 51.5. nu există programe de dezvoltare a abilităților parentale în rândul tinerilor (potențial viitori părinți);
 - 51.6. nu există un sistem național de supervizare și evaluare a diferitelor programe de educație parentală;
 - 51.7. nu există mecanisme financiare inter și transsectoriale privind dezvoltarea serviciilor de educație parentală.

52. La nivelul formării inițiale și continue a resurselor umane din sfera educației parentale au fost identificate următoarele probleme:
- 52.1. există un deficit de pregătire în domeniul dezvoltării abilităților și competențelor parentale la nivelul profesioniștilor care lucrează cu copiii și părinții/reprezentanții legali/persoana în grija căreia este copilul, la toate nivelurile și în toate sectoarele;
 - 52.2. capacități reduse ale specialiștilor din diverse domenii de a integra informații relevante și actuale (educație, sănătate și protecția copilului) privind dezvoltarea copilului în elaborarea de inițiative ce influențează exercitarea parentalității;
 - 52.3. lipsa unui mecanism instituțional intersectorial, de transmitere coerentă și consecventă către părinți a informațiilor legate de modalitățile în care poate fi exercitată o co-parentalitate pozitivă, axată pe auzmarea în egală măsură a responsabilităților parentale de către femei și bărbați;
 - 52.4. specialiștii din diferite instituții (educative, sociale și medicale) sunt mai mult pregătiți pe consolidarea relației specialist-părinte, dar mai puțin pe interacțiunile dintre părinte și copil;
 - 52.5. universitățile și instituțiile de formare continuă, nu au inclus în planurile de învățământ discipline legate de parentalitate și de educație pentru dezvoltarea parentalității, chiar dacă abordează tematici conexe cu aceasta;
 - 52.6. lipsa unui curriculum național pentru educație parentală (structurat pe categorii de vârstă ale copiilor, pe necesitățile specifice ale acestora și ale părinților), insuficiența materialelor informative de suport pentru specialiști în domeniul dezvoltării abilităților parentale;
 - 52.7. la nivel național nu există programe de formare a abilităților și competențelor parentale, fiind cel mai adesea realizate sub forma unor proiecte pilot de către ONG-uri, cu suport financiar din partea donatorilor privați sau a instituțiilor internaționale.
 - 52.8. lipsa condițiilor de finanțare permanentă a serviciilor de educație parentală de către instituțiile publice centrale sau locale face ca unele inițiative ale ONG-urilor, cu suport din partea diverșilor finanțatori, să nu fie durabile și sustenabile;
53. La nivelul familiei și copilului au fost determinate următoarele probleme:
- 53.1. competențele parentale în România sunt inegale și neuniforme;
 - 53.2. în lipsa unor abilități și competențe parentale adecvate, copilul poate ajunge victimă a unor fenomene de violență, abandon, neglijare, abandon școlar, risc de implicare în activități anti-sociale, trafic de ființe umane, consum de droguri, exploatare prin muncă etc.;
 - 53.3. un număr semnificativ de copii sunt afectați de plecarea la muncă în străinătate a părinților, în condițiile în care parentalitatea este transferată altor persoane (bunici, alte rude, asistenți parentali profesioniști, părinți-educatori etc.);
 - 53.4. slaba implicare a taților în creșterea, dezvoltarea și educația copilului;
 - 53.5. stereotipurile existente printre părinți conform cărora de educația copilului trebuie să se ocupe mamele sau instituțiile de stat (grădinița, școala etc.).
 - 53.6. responsabilitatea redusă a unor părinți privind creșterea, dezvoltarea și educația copilului.

Capitolul 4. Obiective

54. Pentru formarea și dezvoltarea abilităților și competențelor parentale este necesară o viziune unificată la nivel de instituții și sectoare de activitate, astfel încât să fie dezvoltate, pe termen lung și într-o perspectivă unitară, coerentă, flexibilă și intersectorială o serie de servicii publice și private axate pe următoarele două direcții strategice:
- 54.1. Dezvoltarea competențelor parentale ale părinților/reprezentanților legali /persoanei în grija căreia se află copilul;
- 54.2. Dezvoltarea abilităților parentale ale tinerilor (potențiali viitori părinți).
55. Obiectivul general al Strategiei este de a-i asigura fiecărui copil un mediu familial adecvat pentru a-și atinge potențialul maxim de dezvoltare și pentru a deveni un adult responsabil.
56. Obiective specifice:
- 56.1. Obiectivul specific 1: Constituirea și asigurarea funcționalității unui sistem național integrat și coerent, intersectorial de educație parentală.
- 56.2. Obiectivul specific 2: Elaborarea și revizuirea cadrului legislativ și normativ privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale și racordarea la standardele internaționale privind respectarea și promovarea drepturilor copilului.
- 56.3. Obiectivul specific 3: Dezvoltarea și consolidarea abilităților și competențelor parentale ale părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul și tinerilor (ca viitori părinți).

Capitolul 5. Principii generale

57. Conceperea și implementarea unei strategii coerente și eficiente, în vederea implementării și dezvoltării unui sistem de educație parentală de calitate, nediscriminatorie, participativă și în acord cu standardele internaționale, care să se plezească pe nevoile și aspirațiile individuale ale celor vizați, încurajându-i astfel să dobândească abilități parentale și, totodată, capacitatea de a comunica eficient,
58. Strategia are la bază următoarele principii, care trebuie considerate în strânsă corelare unul cu celălalt.
- 58.1. *Principiul nediscriminării*: Dezvoltarea unui sistem de educație parentală ar trebui să confere accesul nediscriminatoriu pentru toți potențialii beneficiari, respectând diversitatea culturală, egalitatea și echitatea între sexe, în acord cu legislația națională anti-discriminare și cu standardele Națiunilor Unite și ale Comisiei Europene în acest domeniu.
- 58.2. *Principiul legalității*: Orice sistem nou creat presupune respectarea și corelarea legilor în vigoare în vederea obținerii eficienței acestuia.
- 58.3. *Principiul primordialității calității*: Toate procedurile, mecanismele, standardele de evaluare și deciziile trebuie puse în acțiune cu gândul la perspectiva îmbunătățirii calității sistemului național de educație și informare a părinților și tinerilor ca potențiali viitori părinți și, implicit, a vieții întregii comunități.
- 58.4. *Principiul profesionalismului*: Pentru a ajunge la obiectivele propuse și la standardele europene în domeniul educației parentale, profesionalismul resurselor umane trebuie asigurat pentru toate activitățile revăzute de strategie.

- 58.5. *Principiul transparenței*: Dezvoltarea și implementarea unui sistem național de educație parentală trebuie făcute într-o manieră transparentă, în așa fel încât toți actorii să fie consultați și implicați în acest proces. Transparența va asigura proprietatea asupra noului sistem și va furniza o viziune clară, comună și precisă pentru toți partenerii în procesul schimbării.
- 58.6. *Principiul parteneriatului*: Implementarea unui sistem de educație parentală este un proces complex și îndelungat care cere o colaborare strânsă și continuă, precum și o bună comunicare între toate instituțiile implicate și responsabile în domeniu, în vederea asigurării coordonării tuturor elementelor sistemului, pe de o parte, și a corelării cu alte sisteme, pe de altă parte.
- 58.7. *Principiul egalității de șanse între femei și bărbați*. Dezvoltarea unui sistem de educație parentală trebuie să integreze în mod activ principiul egalității de șanse între femei și bărbați, promovând o implicare crescută a bărbaților în programele de educație parentală. În acest sens, conținuturile programelor de educație parentală trebuie elaborate în vederea promovării unei implicări egale a femeilor și bărbaților în creșterea și îngrijirea copiilor și încurajării concilierii între viața privată și cea profesională.
- 58.8. *Principiul descentralizării deciziei*: Alegerea oricărui tip de instituție/serviciu pentru educație parentală aparține părinților sau tinerilor (ca potențiali viitori părinți). Serviciile vor putea fi furnizate, în principal, de către școală, dar și de orice alte entități care oferă programe și servicii sociale și de educație din sectorul educație, sănătate, protecție sau de către ONG-uri și alte structuri de la nivelul comunităților locale, în funcție de nevoile locale și ținând cont de standardele naționale.

Capitolul 6. Direcții de acțiune

59. Obiectivul specific 1: Constituirea și asigurarea funcționalității unui sistem național integrat și coerent, intersectorial de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale. În vederea realizării acestui obiectiv se vor întreprinde următoarele măsuri:
- 59.1. Elaborarea de politici la nivel național și local, a cadrului legal și normativ privind crearea și dezvoltarea sistemului intersectorial de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale, ca prioritate națională și ca sistem care se adresează tuturor categoriilor de părinți și tineri (ca viitori părinți);
- 59.2. Elaborarea planului național de acțiuni privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale;
- 59.3. Crearea și aplicarea unui mecanism de colaborare intersectorial la nivel central și local în vederea diversificării și flexibilizării serviciilor destinate familiei și părinților, în funcție de necesitățile identificate la nivel de comunitate, incluzând teme specifice precum: părinții copiilor cu un comportament dificil, părinții copiilor consumatori de droguri etc.
- 59.4. desemnarea unei autorități centrale cu rol determinant în monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a sistemului de educație parentală la nivel central și local;
- 59.5. Dezvoltarea infrastructurii prin conversia/dezvoltarea/utilizarea unor structuri/servicii deja existente, cum ar fi centrele de resurse pentru părinți, centrele de resurse și informare, centrele de documentare și informare, serviciile de asistență psihopedagogică, centre de sănătate prietenoase tinerilor, școli ale părinților etc.;
- 59.6. Implicarea instituțiilor de cercetare și a specialiștilor în domeniu în realizarea unor studii privind parentalitatea pozitivă, serviciile și programele care se adresează părinților și tinerilor ca viitori părinți;

- 59.7. Elaborarea unei baze de date naționale cu furnizorii de formare în domeniul educației parentale, programele și serviciile existente.
60. Obiectivul specific 2: Elaborarea și revizuirea cadrului legislativ și normativ privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale și racordarea la standardele internaționale privind asigurarea protecției drepturilor copilului. În vederea realizării acestui obiectiv se vor întreprinde următoarele măsuri:
- 60.1. Revizuirea și completarea legislației în vigoare din domeniile educație, sănătate, protecția copilului, cultură, justiție, tineret, protecția mediului etc., cu prevederi specifice privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale;
 - 60.2. Operarea modificărilor și completărilor în legislație privind mecanismele de prevenire a reținerii copiilor din partea părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul;
 - 60.3. Operarea modificărilor și completărilor în legislație privind mecanismele de responsabilizare a specialiștilor privind formarea, exercitarea atribuțiilor și competențelor în domeniul educației parentale;
 - 60.4. Includerea în *Clasificarea ocupațiilor din România* a profesiei de educator parental;
 - 60.5. Elaborarea și aprobarea standardelor de calitate a serviciilor de educație parentală;
 - 60.6. Elaborarea metodologiei și a instrumentelor de monitorizare și evaluare a serviciilor de educație parentală la nivel național;
 - 60.7. Revizuirea fișelor de post ale diferitelor categorii de specialiști din domeniul public (educatori, cadre didactice, asistenți ai medicului de familie, asistenți medicali comunitari, asistenți sociali, psihologi, psihopedagogi coordonatori pentru lucrul cu tinerii, specialiști din domeniul cultură, ecologie etc.), care lucrează cu familia pentru includerea unor responsabilități privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale ale părinților și tinerilor ca viitori părinți;
 - 60.8. Elaborarea mecanismului financiar inter și transsectorial privind dezvoltarea serviciilor de educație parentală;
 - 60.9. Elaborarea mecanismului intersectorial de monitorizare a procesului de implementare a sistemului de educație parentală la nivel central și local.
61. Obiectivul specific 3: Dezvoltarea și consolidarea abilităților și competențelor parentale ale părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul și tinerilor ca viitori părinți. În vederea realizării acestui obiectiv se vor întreprinde următoarele măsuri:
- 61.1. Elaborarea, aprobarea și implementarea unui curriculum integrat la nivel național (care să abordeze holistic copilul) privind dezvoltarea competențelor parentale, destinat specialiștilor din diverse sectoare (protecție socială, educație, sănătate, justiție, cultură, poliție, protecția mediului, lucrul cu tinerii etc.), care lucrează cu acești copii și părinții/ reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul;
 - 61.2. Revizuirea curriculum-ului și a suporturilor de curs pentru formarea abilităților parentale ale tinerilor ca viitorii părinți și introducerea disciplinei opționale „Educație parentală” în planul de studii (la nivelul claselor liceale, colegii, școli profesionale, universități);
 - 61.3. Realizarea de parteneriate intersectoriale, inclusiv public-private, în vederea elaborării, aprobării și implementării unor programe integrate de educație parentală, adaptate culturilor locale, diversității și diferitor categorii de beneficiari;

- 61.4. Elaborarea, aprobarea și implementarea metodologiei de formare (standarde profesionale, curriculum, acreditare) a educatorilor parentali, capabili să realizeze programe de dezvoltare a competențelor parentale;
- 61.5. Selectarea și formarea resurselor umane din diverse sectoare în domeniul parentalității pozitive, capabile să presteze servicii de calitate în dezvoltarea abilităților și competențelor parentale la părinți/reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul și viitorii părinți, acoperind domeniile educație, protecție și sănătate a copilului;
- 61.6. Dezvoltarea unui sistem de indicatori privind rezultatele activității specialiștilor implicați în prestarea serviciilor de educație parentală; sistemul de indicatori va fi elaborat astfel încât datele culese să poată fi dezagregate pe diferite dimensiuni, urmându-se modul în care educația parentală contribuie în mod proactiv la susținerea egalității de șanse între femei și bărbați.
- 61.7. Dezvoltarea serviciilor de informare/documentare, de asistență și consiliere psihopedagogică, de consultanță a părinților și a viitorilor părinți prin utilizarea unor structuri deja existente la nivel de grădiniță/scoală/centre de sănătate/centre comunitare/centre de resurse și informare pentru părinți/centre de documentare și informare/centre de resurse pentru educația incluzivă etc. și crearea altora noi, în special pentru familiile în situație de risc;
- 61.8. Oferirea, conform unor planuri intersectoriale de acțiuni la nivel central și local, a serviciilor de educație parentală destinate diferitelor categorii de părinți/reprezentanți legali/persoana în grija căreia se află copilul și tinerilor ca viitori părinți;
- 61.9. Realizarea unor campanii de comunicare privind promovarea practicilor de parentalitate pozitivă, inclusiv a unor campanii de implicare a taților în creșterea și îngrijirea copilului; în acest sens, se va avea în vedere diversificarea surselor de informare prin: elaborarea și diseminarea de postere, broșuri, fluturași informaționali, ghiduri de bune practici, spoturi publicitare și utilizarea platformelor de socializare etc.;
- 61.10. Promovarea prin mass-media a principiilor și acțiunilor cuprinse în prezenta Strategie, a serviciilor de dezvoltare a abilităților parentale și a programelor de educație parentală.

Capitolul 7. Rezultate ale politicilor publice (outcome)

62. Prezenta strategie are în vedere în set de rezultate așteptate, după cum urmează:

- 62.1. 25% dintre specialiști (educație preșcolară, educație preuniversitară, asistență medicală primară și asistență socială), instruiți pentru a oferi programe de educație parentală pentru părinți/reprezentanți legali/persoana în grija căreia se află copilul și programe de dezvoltare a abilităților parentale în rândul tinerilor ca viitori părinți;
- 62.2. 80% dintre părinți/reprezentanți legali/persoane în grija cărora se află copilul, participanți la programe de educație parentală și aplică practici pozitive de îngrijire, creștere și educație a copiilor, din care cel puțin 30% sunt bărbați;
- 62.3. 75% dintre copii (cu vârste între 0-18 ani) se vor dezvolta armonios într-un mediu familial adecvat atingerii potențialului lor;
- 62.4. 90% din copii cu vârsta de 0-5 ani se dezvoltă corespunzător standardelor de învățare și dezvoltare timpurie;
- 62.5. 75% dintre tineri, femei și bărbați (potențial viitorilor părinți) cu abilități parentale dezvoltate;

Stripesursero

Capitolul 8. Rezultate ale acțiunilor (output)

63. Existența unui sistem național intersectorial funcțional privind educația parentală; acces asigurat al părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul și viitorilor părinți la informare, cursuri/servicii/programe de educație parentală și colaborare intersectorială eficientă.
64. Existența unui cadru normativ național racordat la standardele internaționale în domeniul dezvoltării abilităților și competențelor parentale.
65. Existența unui mecanism financiar de dezvoltare a serviciilor de educație parentală funcțional.
66. Resurse umane (specialiști din diferite sectoare, femei și bărbați) echipate cu competențe de a oferi servicii calitative de dezvoltare și consolidare a abilităților și competențelor parentale ale părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul;
67. Rețea națională de educatori parentali formată pentru a oferi programe de educație parentală de calitate și la standarde internaționale;
68. Atitudini și percepții ale părinților, familiilor și comunităților axate pe promovarea unui mediu pozitiv în care copiii și tinerii pot să crească și să se dezvolte, să-și valorifice la maximum potențialul lor fizic și psihic nativ;
69. Accesul asigurat pentru toți tinerii, ca viitori părinți, de a-și dezvolta abilitățile parentale și a învăța practici pozitive de creștere, îngrijire și educare a copiilor;
70. Sistem național funcțional de monitorizare și evaluare a serviciilor oferite părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul și viitorilor părinți pentru dezvoltarea abilităților și competențelor parentale.
71. Raport anual intersectorial privind dezvoltarea serviciilor de educație parentală, a programelor de formare, a rețelei de educatori parentali activi și a părinților care au beneficiat de servicii destinate dezvoltării abilităților și competențelor parentale, resurselor financiare implicate, elaborat de Cancelaria Primului Ministru cu sprijinul tuturor ministerelor implicate.

Capitolul 9. Indicatori

72. Beneficiarii direcți programelor de educație parentală sunt:

- 72.1. părinții/reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul (bunici, rude, tutori/curatori, asistenți parentali profesioniști, părinți-educatori, părinți adoptivi);
- 72.2. specialiștii din toate domeniile care lucrează cu copiii și familia (educatori, cadre didactice din învățământul primar, gimnazial și liceal, personalul didactic auxiliar, asistenți sociali, medici de familie, asistenți medicului de familie, asistenți medicali comunitari, psihopedagogi, psihologi, angajații autorităților/instituțiilor publice locale care asigură activități extrașcolare/nonformale pentru copii, elevi și tineri, polițiști, coordonatori pentru lucrul cu tinerii, specialiști din domeniul educație, cultură, etc.);
- 72.3. viitorii părinți (adolescenți, tineri, gravide și partenerii acestora);

73. Beneficiarii indirecti ai programelor de educație parentală sunt:

- 73.1. toți copiii vor fi beneficiari indirecti ai programelor de educație parentală (indiferent de starea materială a familiei, mediul de reședință, apartenența etnică, limba vorbită, sex, vârstă, apartenența politică sau religioasă, starea de sănătate, caracteristicile de învățare și dezvoltare), cu accent pe copiii și familiile în situație de risc;
- 73.2. membrii comunității;
- 73.3. ministere, departamente, instituții educaționale, de sănătate, de protecție socială, juridice, de cultură, instituții de cercetări științifice, de formare inițială și continuă etc.

74. Indicatorii de progres ai Strategiei sunt:

- 74.1. Planul național de acțiuni privind dezvoltarea educației parentale aprobat;
- 74.2. Număr de beneficiari ai serviciilor de educație parentală;
- 74.3. Existența unor date dezagregate pe variabile în domeniul parentalității, obținute inclusiv prin studii și cercetări realizate în domeniu;
- 74.4. Creșterea numărului de furnizori de formare în domeniul educației parentale;
- 74.5. Acte legale și normative privind dezvoltarea educației parentale revizuite;
- 74.6. Profesia de educator parental instituționalizată;
- 74.7. Existența unor standarde de calitate a serviciilor de educație parentală aprobate;
- 74.8. Resurse financiare pentru dezvoltarea serviciilor de educație parentală alocate;
- 74.9. Metodologie și instrumente de monitorizare și evaluare a serviciilor de educație parentală elaborate și aplicate;
- 74.10. Curriculum de educație parentală destinat tuturor specialiștilor din diverse sectoare aprobat și implementat;
- 74.11. Programe de educație a părinților pentru dezvoltarea competențelor și abilităților parentale, particularizate pentru părinții care au copii de vârste diferite (perioada perinatală, 0-2 ani, 3-6 ani,

7-10 ani, 11-15 ani și 16-18 ani), cu caracteristici specifice (copii cu CES, copii adoptați, copii aflați în grija altor rude sau persoane etc.) aprobate și implementate;

74.12. Programe de formare inițială și continuă în educația parentală aprobate și implementate;

74.13. Planuri de învățământ preuniversitar și/sau universitar revizuite cu includerea disciplinei „Educația parentală”;

74.14. Servicii și programe funcționale de informare/documentare/asistență și consiliere psihopedagogică/consultanță a părinților și a viitorilor părinți;

74.15. Programe integrate de educație parentală pentru părinți/reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul și viitori părinți aprobate și implementate;

74.16. Număr sporit de părinți/reprezentanți legali/persoana în grija căreia se află copilul responsabili și abilitați cu noțiuni și deprinderi practice în vederea îndeplinirii responsabilităților parentale;

74.17. Nivel ridicat de cunoștințe, abilități și competențe parentale pozitive în rândul părinților/reprezentanților legali/persoanei în grija căreia se află copilul, participanți la servicii de informare, consiliere și educație parentală;

74.18. Ponderea părinților/reprezentanților legali/persoanelor în grija cărora se află copilul și care manifestă competențele parentale îmbunătățite;

Capitolul 10. Implicații bugetare

Estimarea fondurilor suplimentare pentru implementarea strategiei, împărțite pe ani, și dacă este posibil - prezentate cu un anumit grad de detaliere, în conformitate cu direcțiile și activitățile strategiei. Trebuie să se menționeze activitățile care pot fi implementate cu ajutorul resurselor existente.

75. Pentru dezvoltarea unui sistem de educație parentală la nivel național, UNICEF propune câteva scenarii, care implică cheltuieli bugetare, după cum urmează³⁸:

75.1. Formarea unei rețele naționale de *formatori în educație parentală*, la nivelul fiecărui județ, și la nivelul sectoarelor miniciului București, pregătiți să realizeze programe de formare a educatorilor parentali de la nivel local.

Nr. unități administrative	Nr de persoane	Nr. Total de Formatori instruiți	Cost/ formator – lei-	Total costuri formare Formatori -lei-
47	4	188	1.387	260.756

75.2. Formarea unei rețele de educatori parentali la nivelul comunității. La nivel de județ/sector mun. București vor fi formați câte 100 de educatori parentali

³⁸ UNICEF, 2017, Analiza de costuri pentru Educație Incluzivă de Calitate (în curs de apariție).

Nr. Total de Educatori parentali instruiți	Cost/ educator parental -lei-	Total costuri formare Educatori parentali -lei-
7.108	1315	9.348,754

75.3. Realizarea cursurilor de educație parentală la nivel local – primul an.

Nr. părinți participanți – cursuri de educație parentală cu câte 10 sesiuni -	Cost per părinte -lei-	Total costuri pentru părinții participanți în primul an -lei-
150.000	125	18.750.000

75.4. Realizarea cursurilor de educație parentală la nivel local – până în 2030.

Nr. părinți participanți – cursuri de educație parentală cu câte 10 sesiuni -	Cost per părinte -lei-	Total costuri pentru toți părinții participanți -lei-
2.250.000	125	281.250.000

75.5. Pentru asigurarea calității serviciilor de educație parentală sunt necesare costuri pentru management, monitorizare și evaluare.

Categoria	Nr. unități	Cost anual per unitate – lei-	Total -lei
Cheltuieli anuale de management, monitorizare și evaluare	7.108	724	5.144.299
Facilitatori pentru supervizare (cost mediu per scoala)	7.108	141	1.003.934
Total	7.108	865	6.148.233

75.6. În concluzie, după etapa de formare a educatorilor parentali, ar fi necesară o alocare bugetară de 18.750.000 lei pentru primul an pentru 150.000 de părinți participanți la cursurile de educație parentală. Fiecare părinte participă la cursuri de educație parentală în momentul în care copilul intră într-un nou ciclu de învățământ.

75.7. Începând cu al doilea an, vor participa la cursuri de educație parentală un număr mediu de 300.000 de părinți. Costurile anuale sunt:

Nr. părinți participanți – cursuri de educație parentală cu câte 10 sesiuni -	Cost per părinte -lei-	Total costuri pentru toți părinții participanți -lei-
300.000	125	37.500.000

Categoria	Nr. unități	Cost anual per unitate – lei-	Total -lei
Cheltuieli anuale de management, monitorizare și evaluare	7.108	724	5.144.299
Facilitatori pentru supervizare (cost mediu per unitate)	7.108	141	1.003.934
Total	7.108	865	6.148.233

Capitolul 11. Implicații legislative

76. Prezenta strategie este elaborată ținând cont de legislația în vigoare; astfel, sunt propuse doar o serie de măsuri care sunt în acord cu legislația, dar pot fi adaptate pentru a stimula practicile în domeniul educației parentale, după cum urmează:

- 76.1. Implicarea universităților în dezvoltarea unor programe de formare inițială și continuă în domeniul educației parentale;
- 76.2. Revizuirea fișelor de post ale cadrelor didactice, asistenților medicali și ale asistenților sociali care sunt implicați în educație parentală, astfel încât 2 ore pe săptămână, alocate educației parentale, să fie incluse în normă;
- 76.3. Explicarea rolurilor de supervizare a educației parentale la nivel județean pentru instituțiile responsabile din domeniul educațional, social și medical (ISJ, CJRAE, DSP, DGASPC, CJ, Primărie, instituții publice de interes local cu atribuții conexe în educație și formare).
- 76.4. Introducerea în COR a profesiei de educator parental.
- 76.5. Dezvoltarea unui mecanism financiar de susținere a educației prin participarea autorităților locale, județene și naționale.

Capitolul 12. Activități de monitorizare și evaluare

77. Evaluarea se va realiza pe baza:

- 77.1. datelor statistice furnizate de către organele abilitate, dezagregate pe diferite criterii agregate de comun acord la nivelul instituțiilor relevante;
- 77.2. rapoartelor prezentate de către direcțiile/instituțiile de învățământ, structurile teritoriale de asistență socială, instituțiile medico-sanitare, servicii de ordine publică, alte instituții și organizații;
- 77.3. analizelor, studiilor, cercetărilor în domeniu;
- 77.4. altor informații relevante.

78. Evaluarea de impact se va realiza la nivel de politici, programe și măsuri, la începutul, la mijlocul și la sfârșitul etapelor de implementare, cu scopul de a evidenția măsura în care ele și-au atins obiectivele propuse.

Capitolul 13. Etapele ulterioare și instituțiile responsabile

79. Implementarea prezentei Strategii include trei etape, care sunt delimitate prin activități specifice de intervenții prioritare pentru fiecare etapă de implementare.

79.1. Etapa I de implementare cuprinde perioada anilor 2022-2024, care se va axa pe elaborarea planului național de acțiuni privind dezvoltarea educației parentale, elaborarea curriculumului integrat la nivel național destinat specialiștilor, elaborarea curriculumului național pentru educatori parentali, elaborarea metodologiilor, formarea resurselor umane, realizarea unor programe pilot de educație parentală și de pregătire a resurselor umane, inițierea campaniilor de informare, evaluarea activităților desfășurate, realizarea unor analize de costuri detaliate pentru diferite tipuri de programe.

79.2. Etapa a II-a de implementare cuprinde perioada anilor 2024 – 2025, fiind concentrată, în primul rând, pe continuarea acțiunilor trasate și/sau demarate în cadrul primei etape, în special, în vederea asigurării sustenabilității politicilor și durabilității rezultatelor și parentale. În această etapă se continuă organizarea de programe extinse pe diferite categorii de părinți / persoane în grija cărora se află copiii și campaniile de informare. Totodată, în această perioadă se consolidează structura de implementare, modalitățile practice de monitorizare și evaluare.

79.3. Etapa a III-a de implementare cuprinde anii 2025-2030, în cadrul căreia se vor extinde la nivel național activitățile educație parentală și de dezvoltare a abilităților parentale la tineri (ca viitori adulți) se continuă campaniile de informare.

80. Implementarea Strategiei va fi asigurată la nivel central de Ministerul Educației, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Mediului și Ministerul Culturii.

81. Ministerele de resort vor semna un protocol comun de parteneriat în vederea asumării rolului fiecăruia în implementarea prezentei Strategii.

82. Autoritățile centrale/locale vor încheia acorduri de parteneriat cu organizațiile internaționale și ONG-urile de profil pentru dezvoltarea și crearea serviciilor și programelor de educație parentală.

83. După aprobarea de către Guvern a prezentei Strategii, va fi elaborat de către ministerele de resort *Planul național de dezvoltare a educației parentale* și se vor dezvolta planuri de acțiuni integrate la nivel intersectorial prin participarea ministerelor implicate.

84. *Planul național de dezvoltare a educației parentale* va fi elaborat pentru fiecare etapă de implementare a Strategiei.

85. Ministerele de resort vor colabora în vederea elaborării documentelor reglatoare și vor opera modificări și completări la cadrul legal și normativ în acord cu rolurile asumate de fiecare în parte și cu domeniul de competență a fiecăruia.

86. Ministerul Educației în colaborare cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Ministerul Sănătății vor coordona:

86.1. mecanismul de formare a resurselor umane în domeniul educației parentale (elaborarea curriculumului integrat național pentru specialiștii din domeniile implicate, curriculumului pentru formarea educatorilor parentali, curriculumului pentru disciplina opțională „Educație parentală”, a materialelor didactice și informative etc.);

86.2. consolidarea serviciilor existente și crearea serviciilor noi în domeniul dezvoltării abilităților și competențelor parentale;

- 86.3. elaborarea bazei naționale de date a furnizorilor de formare în domeniul educației parentale, programe și servicii existente.
87. Ministerul Culturii în colaborare cu Ministerul Sportului și Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse vor coordona realizarea unor activități în vederea promovării parentalității pozitive prin artă, cultură, tradiții naționale, dotarea bibliotecilor, filme documentare, festivaluri etc.
88. Ministerul Afacerilor Interne în colaborare cu Ministerul Justiției vor realiza activități de prevenire și profilaxie a comportamentelor antisociale ale copiilor și a implicării copiilor în acțiuni criminale în vederea promovării parentalității pozitive și asigurarea protecției drepturilor copilului.
89. Ministerul Educației în colaborare cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne vor coordona realizarea studiilor și cercetărilor în domeniul educației parentale.
90. Coordonarea procesului de monitorizare și evaluare a implementării prezentei Strategiei revine Cancelaria Primului Ministru.
91. Prevederile prezentei Strategii privind planul de acțiuni realizat la nivel central vor fi transpuse în acțiuni corelate și coerente de aplicare a lor la nivel local în corespundență cu necesitățile identificate, în special cele legate de alocarea spațiilor, crearea condițiilor pentru dezvoltarea serviciilor de educație parentală.
92. Consiliile Județene (prin intermediul altor instituții publice de interes local cu atribuții conexe în educație și formare) sunt responsabile de implementarea, coordonarea, monitorizarea și evaluarea prezentei Strategii și recomandă autorităților centrale și locale noi direcții de activitate în domeniul dezvoltării abilităților și competențelor parentale.
93. Consiliul Județean/Consiliul General al Municipiului București va elabora și aproba în termeni rezonabili un plan de acțiuni integrat în corespundere cu *Planul național de dezvoltare a educației parentale*.
94. Fiecare Direcție de la nivel județean/municipiului București va monitoriza implementarea planului de acțiuni județean/municipal în domeniul lor de competență pentru dezvoltarea educației parentale.
95. În cadrul primăriilor, responsabilitatea implementării, coordonării și monitorizării revine Consiliului Local, prin instituțiile publice de interes local cu atribuții conexe în educație și formare.
96. La nivel local activitățile de dezvoltare a competențelor parentale vor fi realizate în proximitatea părinților și pe fiecare sector (la primărie, instituții de educație preșcolară și preuniversitară, la nivelul asistenței medicale primare și în cadrul serviciilor sociale, poliție etc.). Aceste activități vor fi realizate de către toți specialiștii care lucrează cu părinții/reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul în oricare din instituțiile sociale, medicale sau educaționale din comunitate și care au beneficiat de formare/specializare în domeniul educației parentale.
97. Cancelaria Primului Ministru, Consiliile județene, municipale și locale vor monitoriza și evalua implementarea prezentei Strategii, care se va realiza la sfârșitul fiecărei etape și la sfârșitul perioadei pentru care este aprobată prezenta Strategie și vor face publice rapoartele de progres.